

Ο θάνατος του μεγάλου Εθνικού Ευεργέτη της Ελλάδας Ευαγγέλη Ζάππα - 19 Ιουνίου 1865 .

Επιμέλεια: Βασιλείου Ζιώζια: Άνγη ε.α. Πρόεδρος της ΕΑΑΣ/Παράρτημα Τρικάλων.- Πρόεδρος ΠΑ.ΣΥ.Β.Α./Τρικάλων

Ο Ευάγγελος (ή Ευαγγέλης) Ζάππας γεννήθηκε στο χωριό Λάμποβο (του Ζάππα) στη Βόρειο Ήπειρο το 1800. Ήταν ο νεότερος γιος του Βασίλη Ζάππα, έμπορος από τους σημαντικούς της περιοχής και της Σωτηρίας, το γένος Μέξη.

Το χωριό ανήκε στην επαρχία Τεπελενίου, πατρίδα του Αλή Πασά.

Ο Ευαγγέλης, σε ηλικία 13 ετών, στρατολογήθηκε απ' τον Αλή Πασά και στάλθηκε φρουρός σε ένα φρούριο κοντά στα Γιάννενα. Με τη συμμαχία των Σουλιωτών με τον Αλή, ο Ζάππας βρέθηκε στο στρατόπεδο του Εθνικοαπελευθερωτικού Αγώνα των Ελλήνων το 1821 και τέθηκε υπό τις διαταγές του Μάρκου Μπότσαρη. Έγινε, μάλιστα, υπασπιστής και τον ακολούθησε. Μετά το θάνατο του Μάρκου Μπότσαρη, ο πολέμησε με τον Κωνσταντίνο Μπότσαρη, αδερφό του ήρωα, και στη συνέχεια με τον στρατηγό Νικόλαο Ζέρβα, τον Λάμπρο Βέικο, τον Γκούρα, και συναγωνιστές τον Μακρυγιάννη, τον Νοταρά και τον Πανουργιά. Το 1824, έγινε ταξίαρχος και διοίκησε τα Βλαχοχώρια των Σαλώνων. Σύμφωνα με άλλες πηγές, πολέμησε με τον Καραϊσκάκη, τον Κολοκοτρώνη και τον Οδυσσέα Ανδρούτσο.

Στο τέλος της Επανάστασης αρνείται την χρηματική αποζημίωση για τους αγωνιστές και μεταναστεύει στο Βουκουρέστι το 1831.

Η περιοχή αυτή των Παραδουνάβιων Ηγεμονιών είχε την περίοδο εκείνη μεγάλη ελληνική παράδοση, από την εποχή που η Υψηλή Πύλη διορίζει Φαναριώτες στις διοικητικές θέσεις. Ο Ζάππας εγκαταστάθηκε στη Βλαχία, όπου η κοινωνικοοικονομική δομή της περιοχής χαρακτηριζόταν από την ισχύτητα

αστικών κέντρων και τα μεγάλα κτήματα και εντάχθηκε στην τοπική κοινωνία χρησιμοποιώντας ένα εκλεπτυσμένο σύστημα δημοσίων σχέσεων. Φρόντισε να εξοικειωθεί με τους άρχοντες και τους ηγούμενους των ελληνικών μοναστηριών οι οποίοι διαχειρίζονταν τα μοναστηριακά κτήματα, ακολουθώντας την τακτική και άλλων Ελλήνων, σύμφωνα με την οποία νοίκιασε και εκμεταλλεύτηκε μοναστηριακά κτήματα στην περιοχή της Γιαλόμιτζας, κοντά στο Βουκουρέστι. Σε τρεις περίπου δεκαετίες απέκτησε τεράστια περιουσία και αντίστοιχα εισοδήματα. Με τη μακροχρόνια απουσία του απ' την Ελλάδα και το ρίζωμα του στη βλαχική κοινωνία ο Ευαγγέλης απέκτησε τη θέληση να ευεργετήσει και την Ελλάδα και τη Βλαχία.

Ο κύριος αποδέκτης των ευεργεσιών του ήταν φυσικά η Ελλάδα, με την πιο εντυπωσιακή εκδήλωση της προσφοράς του να είναι το εγχείρημα αναβίωσης των Ολυμπιακών Αγώνων.

Το 1856 έγραψε στο βασιλιά Όθωνα προσφέροντας 400 μερίσματα της Εθνικής Ατμοπλοΐας ώστε τα κέρδη να χρησιμοποιηθούν για την ίδρυση των Ολυμπιακών Αγώνων και για τα βραβεία των νικητών.

Ο Ευάγγελος Ζάππας, μαζί με τον εξάδελφό του Κωνσταντίνο Ζάππα τιμούνται ως εθνικοί ευεργέτες από το 1859, όταν ιδρύθηκαν τα "Νέα Ολύμπια", έκθεση γεωργική, τεχνική και βιομηχανική που ορίστηκε να πραγματοποιούνται ανά τετραετία, ενώ την ίδια χρονιά κατάφερε να αναβιώσει τους Ολυμπιακούς Αγώνες σε μια πλατεία της Αθήνας.

Στη διαθήκη του άφηνε ένα μεγάλο χρηματικό ποσό, με το οποίο χρηματοδότησε τους αγώνες του 1870 και 1875 που πραγματοποιήθηκαν στο Παναθηναϊκό Στάδιο που επίσης αναστύλωσε. Οι Ζάππειοι αγώνες του 1859, 1870 και 1875 ήταν επίσης διεθνείς αφού συμμετείχαν αθλητές από την Ελλάδα και την Οθωμανική αυτοκρατορία.

Ο Ευαγγέλης Ζάππας αναβιώνοντας τους Ολυμπιακούς Αγώνες για πρώτη φορά από την Αρχαιότητα, έθεσε τη βάση για τους μεγάλους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1896, από τον Βαρώνο Πιέρ ντε Κουμπερτέν και τη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή που ιδρύθηκε το 1894. Χρηματοδότησε επίσης τη δημιουργία του Μεγάρου που φέρει το όνομα του, το Ζάππειο, το οποίο χρησιμοποιήθηκε για τους αγώνες ξιφασκίας στους Ολυμπιακούς αγώνες του 1896 και ως κέντρο τύπου στους

Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, ενώ παραμένει έως σήμερα κεντρικός εκθεσιακός χώρος.

Το 1863 προσβλήθηκε από ψυχική νόσο.

Ο Ευαγγέλης Ζάππας πέθανε στις 19 Ιουνίου του 1865 στο Μπροστένι, και ο ξάδερφος του Κωνσταντίνος (ο οποίος διαχειρίστηκε μετά θάνατον την περιουσία του σύμφωνα με τη διαθήκη του) στις 20 Ιανουαρίου του 1892 στο Μάντον της Γαλλίας. Ένα μεγάλο μέρος της περιουσίας τους το διέθεσαν για κοινωφελείς και εθνικούς σκοπούς στην ιδιαίτερη πατρίδα τους, όπου ίδρυσαν εκπαιδευτήρια στο Λάμποβο, την Πρεμετή, τη Νίβανη, το Δέλβινο και τη Δρόβιανη, ενώ μέχρι και σήμερα λειτουργεί το Ζάππειο Παρθεναγωγείο στην Κωνσταντινούπολη.

Η διαθήκη του Ευαγγέλη Ζάππα

Ο Ευαγγέλης Ζάππας υπήρξε οραματιστής, αλλά με τη διαθήκη του ανέδειξε την πραγματιστική πλευρά της σκέψης του. Συντάσσοντάς την τον Νοέμβριο του 1860, έναν μόλις χρόνο μετά τα Α΄ Ολύμπια, έδειξε ότι όχι μόνο είχε κατανοήσει την αναγκαιότητα των εμποροβιομηχανικών εκθέσεων, αλλά διατύπωσε και εμπεριστατωμένη άποψη για την προστασία και την αναβάθμισή τους.

Ακληρος και μοναχικός, ιδιότροπος αλλά νουνεχής, ο Ζάππας είχε πλήρη συναίσθηση του μεγέθους της πράξης του. Διορατικός και έμπειρος, οικονομικά ανεξάρτητος, οξύνους και φιλόπατρης, γνώριζε εκ των προτέρων, περισσότερο από όσους ενεπλάκησαν με τη χορηγία του, την εμβέλεια του θεσμού που καθιέρωνε.

Γι' αυτό στη διαθήκη του φρόντισε να τονίσει ότι όχι μόνο οι συγγενείς του, αλλά και «πας Έλλην, χωρίς εξαιρέσιν, έχει το δικαίωμα να επαγρυπνήσει εις την εκτέλεσιν των διατάξεων της παρούσης διαθήκης μου και τους εναντίους αυτής να τους υποχρεώση διά του νόμου προς αποζημίωσιν και αποκατάστασιν των ειρημένων διατάξεων».

Η βούληση του Ζάππα αποτυπώθηκε με σαφήνεια ιδιαίτερα στην εντολή που άφησε στον εξάδελφό του Κωνσταντίνο: «Να κτίση το κατάστημα των Ολυμπίων μετά του σταδίου αυτού αξιοπρεπές και ευρύχωρον, κατά το σχέδιον όπου έχω στείλει του κ. Ραγκαβή». Σύμφωνα επίσης με τη διαθήκη, το λείψανο της κεφαλής του εθνικού ευεργέτη, «εγκλεισμένον εντός αργυράς θήκης εν σχήματι ναΐσκου», εντοιχίστηκε στον αριστερό τοίχο του κυκλικού σχήματος Περιστευλίου του Μεγάρου την ημέρα των εγκαινίων του (1888). Μια αναμνηστική πλάκα απομένει για να θυμίζει τον χώρο όπου βρίσκεται έως σήμερα η κεφαλή του Ευαγγέλη Ζάππα

Ακολουθούν φωτογραφίες από το μοναδικό μνημόσυνο που πραγματοποιήθηκε για τον Ευαγγέλη Ζάππα στη γενέτειρά του, το Λάμποβο Αργυροκάστρου, στις 19 Ιουνίου 2010, ανήμερα της συμπλήρωσης 145 ετών από το θάνατο του, με τους απογόνους της οικογένειας των Ζαππαίων.

Επιμνημόσυνη δέηση για τους Εθνικούς Ευεργέτες Ευαγγέλη και Κωνσταντίνο Ζάππα, στον Ιερό Ναό Υπαπαντής Κυρίου στο Λάμποβο του Ζάππα

Νεαρό μέλος της τελευταίας οικογένειας των Ζαππαίων που διαμένουν στο Αργυρόκαστρο διαβάζει τον βίο του Ευαγγέλη Ζάππα στο μνημείο των Εθνικών Ευεργετών που βρίσκεται στο προαύλιο της εκκλησίας.

Ο τελευταίος κλάδος της οικογένειας των Ζαππαίων που παρέμεινε στο Αργυρόκαστρο. Ορισμένα μέλη της ζουν πλέον μόνιμα στην Ελλάδα.

Μέλη της οικογένειας των Ζαππαίων έξω από τον ανακαινισμένο Ιερό Ναό της Υπαπαντής στο Λάμποβο. Η πρώτη εκκλησία είχε χτιστεί με δωρεά των Εθνικών Ευεργετών.

Μέλη της οικογένειας των Ζαππαίων σε μία από τις την εισόδους του αρχοντικού των Εθνικών Ευεργετών.

Ο σημερινός Βαγγέλης Ζάππας (δεξιά) με συνεργάτη της εφημερίδας μας στο προαύλιο της εκκλησίας κάτω από το αρχοντικό των Ζαππαίων.

Επιτύμβια στήλη έξω από τον Ιερό Ναό Υπαπαντής Κυρίου στο Λάμποβο του Ζάππα, αδιάψευστος μάρτυρας της ελληνικότητας της περιοχής.

Όταν οι πέτρες φωνάζουν δεν είναι δυνατόν να καλυφθούν από τις κραυγές των ανιστόριτων Αλβανών εθνικιστών όσο δυνατές και αν είναι αυτές...